

PREZIMENA MJESTA MURTERA

VLADIMIR SKRAČIĆ
Filozofski fakultet u Zadru
Faculty of Philosophy in Zadar

UDK: 801.313:808.62-3
Izvorni znanstveni članak
Original scientific paper

Primljeno: 1999-09-28
Received

Mjesto Murter je jedno od najvećih ruralnih naselja na jadranskim otocima. Prvi se put u arhivskoj građi spominje 1285. pod imenom Srimač.

Prezimana o kojim je riječ u ovome radu potvrđena su u arhivskoj građi, autorskim djelima i na terenu od 14. st. do danas. Autor osim popisa svih dostupnih prezimena u svim epohama donosi i prikaz njihova nastanka, distribucije i značenja.

Temeljna obilježja murterskog prezimenskog korpusa su: veliki broj autohtonih prezimena, veliki broj nositelja "starih" prezimena s jedne strane i veliki broj novih prezimena s malim brojem nositelja (gotovo sva kao posljedica litoralizacije u posljednjih tridesetak godina).

Romanski element, iznimno dobro potvrđen na mnogim jadranskim točkama (osobito u gradovima), gotovo da ne igra nikakvu ulogu u murterskoj imenskoj formuli. Daleko je važniji onaj (pretežito hrvatski) koji je pod pritiskom različitih okolnosti u prošlosti doseljen na otok. Ovo tumačimo činjenicom da su djelatnosti kojima se bavilo alohtono (osobito romansko stanovništvo) na otoku i u mjestu bile slabo razvijene ili nepostojeće (pomorstvo, ribarstvo, trgovina, obrti), te time da je pokretljivost stanovništva bila iznimno slaba.

U istom smislu valja tumačiti, na semantičkoj razini, pomankanje u motivaciji onih impulsa koji su vezani za ove djelatnosti, a značajnu motivacijsku potvrđenost onih koji su vezani za zemlju, prirodni svijet i težačke djelatnosti.

1. Prostor i polje istraživanja

Prezimana o kojima je riječ u ovom radu potvrđena su u raznim epohama u dokumentima koji se odnose na mjesto Murter na otoku Murteru. Prije nego prijedemo na patronimike, antroponime kojima je sadržaj proučavanje prezimena, osvrnut ćemo se samo letimično na stanje istražnosti ostale onomastičke građe u mjestu. Najprije toponomastičke.

Murterska toponomastička građa je rijetka biljka koja se oduprla nasrtajima novog vremena i uništavanju svega što se tradicionalno smatralo vrijednim, pa i pokušajima neutemeljena preimenovanja koji su se zaredali nakon uspostave samostalne Hrvatske¹. Kada jednom dođe na red popis i raščlamba čitave murterske toponimije, sigurno će se postaviti pitanje njezina prostornog obuhvata i kriterija na temelju kojih će se on odrediti. Za sada ćemo uzeti kao znanstveno utemeljeno ono što Sven Kulušić (1984.) naziva - uvjerljivo i s razlogom - *Murterskim krajem*. Ovaj kraj obuhvaća i otok Murter i Modrave i Prosiku i murterske škoje i Kornate. Kada je, međutim, riječ o vlastitim imenima, onda je jasno da ih nije potrebno tražiti po ovom golemom i razasutom posjedu. Ona se nalaze u samim naseljima. A kada je riječ o onim starijim, dostatna je dobra arhivska dokumentacija ili matične knjige župskog ureda.

Toponomastička građa murterskog kraja je stručnoj javnosti dosta dobro poznata. Nju su popisivali, o njoj pisali ili je izdašnije navodili: I. Rubić (1927.), K. Stošić (1941.), M. Šenoa (1949-50.), P. Skok (1950.), B. Jurišić (1953., 1964.), A. Šupuk (1957.), B. Finka i A. Šojat (1973-1974.), Sven Kulušić (1965., 1984.), N. Vajs (1987.), Š. Županović (1991.), V. Skračić (1987., 1991., 1995., 1996.). Iстина je da ovim radovima nedostaje cjelovit i zaokružen prikaz stanja, ali, općenito uzevši, može se reći da je toponimija murterskog kraja u jadranskim razmjerima dobro poznata. U svakom je slučaju iznad jadranskog prosjeka, te je u tom smislu kao cjelinu pretječe samo otok Brač.

No, kada je riječ o antroponimiji, vlastitim imenima, prezimenima i nadimcima, stvari stoje mnogo lošije. Unatoč činjenici da su podaci o imenima i prezimenima mnogo pouzdaniji (jer su zapisani, dakle očuvani), još se nije našla ruka koja bi ih pokušala sakupiti, prezentirati i protumačiti na jednom mjestu.

Upravo zbog toga, a bez iluzije da će to u ovom radu biti do kraja učinjeno, odlučili smo ovo važno pitanje pokrenuti s mrtve točke. U ovom prilogu ograničit ćemo se samo na prezimena i to prvenstveno na prezimena mjesta Murtera. Ostala otočna prezimena, osobito betinska, dotaknut ćemo samu u mjeri u kojoj su vezana za Murter. U tom smislu Betina ima veliko značenje zato što su Murter i Betina do 1680. bili ista župa, pa nam podatci za ovo razdoblje dolaze iz istih izvora.

Što se tiče vlastitih imena u razdoblju koje je predmetom ovoga izlaganja, a to je praktično svih sedam stoljeća murterske župe, može se slobodno reći ovo: ona su od Tridentskog kocila naovamo,² a većina naših podataka odnosi se upravo na to

¹ Mora se priznati da je i murterski odonimski korpus doživio značajna preimenovanja tijekom 1992. Autor ovoga članka bio je i autor prijedloga za ovaj postupak. Sva je naša pažnja tada bila usmjerena na to da se i službeno u imenima ulica potvrde ona lokalna imena koja se u narodu nisu nikada prestala koristiti (Luke, Butina, Lokvice Podvrtaji, itd.), iako su godinama u službenoj upotrebi bila imena promijenjena nakon II. svjetskog rata. Ovaj je prijedlog bio dobro primljen i prihvaćen od Povjerenstava i Mjesnog odbora, a potvrdila ga je tadašnja Skupština općine Šibenik.

² Devetnaesti ekumenski sabor poznat pod imenom Tridentski koncil održavao se s prekidima od 1545. do 1563. u talijanskim gradovima Trentu i Bolonji u 27 sesija. Osim važnih odluka za povijest crkve (protureformacija) donesene su i one praktične vrijednosti kao što je vođenje matica rođenih, obvezna upotreba prezimena i davanje kršćanskih (svetačkih) imena krštenicima.

razdoblje, jednaka u svim naseljima, čitavoj Dalmaciji, upravo u čitavom katoličkom svijetu, razumije se, sa specifičnim ostvarenjima i prilagodbama u svakom pojedinom jeziku (Ivan je isto što i Johannes, Giovanni, Jean, Yves, John, Johan, ili naše domaće: Jivan, Jive, Ive, Ivo...).

O nadimcima ovom zgodom neće biti riječi. Nadimci su jedno posebno polje i iznimno važno u antroponimiji. Oni su to važniji za sporazumijevanje i identifikaciju što su zajednice manje i zatvorenije, s ograničenijim izborom prezimena i imena, a Murter je upravo takav slučaj.³ U ovim je zajednicama gotovo sve bilo zadano: prezime se birati ne može, a lista uobičajenih svetačkih imena (Pere, Pave, Ante, Ive, Šime, Tome, Joso, Marija, Antica, Anka, Petra, Šimica...) bila je još kraća⁴. Nadimci su iznimno važni i kao osnova za stvaranje novih prezimena. Vidjet ćemo u daljnjem izlaganju da njihov status varira od mjesta do mjesta i da ono što je u jednom mjestu prezime u drugom može biti nadimak i obrnuto (Balin, Beban, Čudina, Kaleb... danas su u Murteru nadimci, a na drugim točkama prezimena). Tumačenje i sistematizacija nadimaka mnogo je osjetljiviji posao od tumačenja imena i prezimena i zato što su nadimci slabije potvrđeni u dokumentima, pa građu treba uspostaviti na terenu. Ponekad uz dopuštenje samog nositelja. Kod nekih "osjetljivih" nadimaka nije jednostavno ni tražiti dopuštenje za javno objavljivanje, a kamoli ga dobiti.⁵

2. Korpus

Za ovaj prikaz koristimo objavljena prezimena u knjizi *Sela šibenskog kotara*, K. Stošića, Šibenik, 1941. Mada se uvijek ne znaju točni izvori Stošićevih podataka, teško ih se može dovesti u sumnju kada je riječ o imenima i prezimenima, jer se za njihovo pogrešno navođenje ne vidi valjana razloga. Drugi važan izvor predstavljaju transliteracije glagoljskih ostavština (lašov) Ante Šupuka, objavljene u knjizi *Šibenski glagoljski spomenici*, JAZU, Zagreb, 1957. Treći, jednaki po važnosti su anagrafi župskog ureda u Murteru. Ostali izvori navodit će se od slučaja do slučaja. Prema ovim izvorima, potvrđena murtreska prezimena po stoljećima izgledala bi ovako

XIV. stoljeće

Zjačić, 1386.: Šižgora, Pechogieg⁶.

³ Samo u obitelji autora živjele su dvije Šimice Skračić (svekrva i snaha); u susjedstvu četiri Antice Juraga, itd.

⁴ Istina je da murterska osobna imena, posebno ženska, pokazuju znakove velike raznovrsnosti (Adelajda, Genoveva, Hildegarda, Skolastika, Erminija...). Zanimljivo bi bilo istražiti i putove kojima su ona ušla u murterski imenodavni sustav. No, to mora biti predmetom zasebnog istraživanja. Za ovu je priliku važno ustvrditi da ove "inovacije" u sistemu ne narušavaju globalnu sliku o malim mogućnostima u izboru imena.

⁵ Svijestan važnosti i zanimanja za ovo antroponimijsko polje, prof. Davor Vodopija je prije nekoliko godina, u okviru svojih seminarskih obveza, prikupio korpus murterskih nadimaka. Ima nade da se i nadimci nađu u jednoj budućoj knjizi o murterskoj onimiji.

⁶ 1. travnja 1386. Vulch, filius Pribislaii Sigore de Srimac recipisse a Iohanne Radouani Pechogieg de Srimac libras sexdecim [pro] una vineam... sitam in dicta insula, in loco uocato Slanica; M. Zjačić, "Spisi šibenskog notara Slavogosta", *Starine*, 44, Zagreb, 1952., str. 216.

XV. stoljeće

Campolongo, 1440.: Petrović, Draganić, Stojić, Dobrić, Vladišić, Grubić⁷, 1440. Cvitanović⁸, 1441. Radovčić⁹, 1442. Dišić¹⁰, 1443. Bravarić¹¹, 1443. Starčelić¹², 1443. Zavorović¹³, 1446. Papić¹⁴.

Stošić, 1451.: Boljeslavić, Borislavić, Bucifal, Didanić, Dobrić, Draljić, Grgulić, Grubišić, Kučilić, Papić, Pleščina, Politak, Račić, Radošić, Stipanić, Šižgorić, Vraneša, Vučinić, Žegur, 1478. Vladišić; 1489. Baranović.

XVI. stoljeće

Stošić, 1563.: Baranović, Bilušić, Blašković, Cvitulović, Grubišić, Gumina, Kozulović, Palitković, Purkić, Ratkić, Unić, Vučinić, 1591: Blašković, Metilić i Matana.

XVII. stoljeće

Stošić, 1602.: Blašković, reč. Lazanja; 1650: Ferrara; 1651: Blašković, Šimun, reč. Stipanelov; 1659: Pavić; 1678: Furlanov, reč. Vodopija.

Šupuk: Baničin, Banov, Barbašanov, Bašin, Belin, Blašković, Boškin, Božikov, Cvitulić, Čulin, Čuzela/Čuzelin, Didov, Dorotijin, Frkin, Frletić, Grbinov, Gržanov, Jelin, Ježinov, Jigličin/Igličin, Juranov, Juretin, Kalebov, Klišanov, Kovačev, Kožulov, Kučinov, Kumanović, Lovrin, Lučičin, Markov, Martulos, Matanin, Matasov, Matičev, Matijašev, Matina, Metilić, Mihatov, Miletin, Milinkov, Mudronjin, Papešin/Pagašin, Palović, Pleslin/Plesnin, Prinčev, Rabojev, Radin, Rašin, Rubčić, Silin, Skračić/Skračin, Stanin, Stipanelov, Stojanov, Ščavunov, Šilan, Šimatov, Špadin(ov), Tomin, Trapilov, Turčinov, Vodanov/Vodanović, Vukić i Zorzin.

XVIII. stoljeće

Šupuk: Skračić, Plasanov, Kovačev i Grbinov.

⁷ Martinus Petrovich de insula Mortarii districtus Sibenici... vendidit ... Martino Draganich de dicta insula ... una eius vineam ... in dicta insula in loco uocato Gnogine juxta vineam Andree Stoich, juxta vineam Jurai Dobrich, fratris dicti venditoris, juxta vineam Petri Vladissich et juxta vineam Radoslauri Grubich.... *Šibenski notarski arhiv*, Antonio Campolongo, kutija 10,11/1; Fol. 36.

⁸ ... Ibiqve Stipanus Cvitanovich de insula Mortarii ... vendidit ...*Šibenski notarski arhiv*, Antonio Campolongo, kutija 10,11/1; Fol. 42.

⁹ ... Mihovil Jurinić iz Kuna prima od Stoislava Radovčića s otoka Murtera 30 libara... *Šibenski notarski arhiv*, Antonio Campolongo, kutija 10,11/1; Fol. 46.

¹⁰ ... Ibiqve Stana relicta quondam Nicolai Dissich de insula Mortarii districtus Sibenici ... ordinavit suum ... procuratorem .. Radichium Gergureuich de Sibenico. *Šibenski notarski arhiv*, Antonio Campolongo, kutija 10,11/1; fol. 91.

¹¹ Bartul Bravarich de insula Mortarii, prima dotu za sluškinju, *Šibenski notarski arhiv*, Antonio Campolongo, kutija 10,11/1; Fol 179.

¹² Iohannes Starchelich de insula Mortarii ... debere Georgio Didanić, sudac, et Iohanni Prauda, gastald, fratem ... Sanctae Mariae de insula predicta 70 libra - vinograd - u Prapanici; *Šibenski notarski arhiv*, Antonio Campolongo, kutija 10,11/1; Fol 241

¹³ F... Zavorović, olim conductoris daci insulae Murterii od 1438 - 1443; *Šibenski notarski arhiv*, Antonio Campolongo, kutija 10,11/1; Fol. 260.

¹⁴ Poništava se neki dokument, a svjedok je Stojan Papić ... de insula Mortarii...*Šibenski notarski arhiv*, Antonio Campolongo, kutija 10,11/1; Fol. 241 in margine

Stošić, 1733: Bakin, Bašin, Bosnin, Božikov, Dorotin, Ferrarin, Frkin, Furlanov, Garbin, Jadrišin, Jelin, Juranov, Jurjagin, Kalebov, Kovačev, Kurkut, Lazanja, Lovrin, Markov, Mihatov, Miletin, Mitrov, Mudronja, Papešin, Pleslin, Prinčev, Putaev, Radin, Skračin, Stipanelov, Šikin, Šimatov, Trapilov, Turčinov, Vodanov, Vulišin.

XIX. stoljeće

Anagraf murterske župe, 1854.: Banović, Bašić, Beban, Božiković, Delalić, Doretić, Drašković, Farkić, Garbinović, Garžan/Garžanović, Jelić, Jerat/Jeratović, Ježina/Ježinović, Juragić, Juran/Juranović, Juretić, Kalebović/Calebović, Kovačević/Kovačev, Kožulić, Kulišić, Kurkut/Kurkutović, Lovrić, Markov/Marković, Marušić, Mihatović, Mitrović, Mudrognić/Mudronić, Papešić, Pleslić, Putniković, Ramešić, Sarić, Simatović, Skračić/Scračić, Sladić, Soić, Stipanelić, Stipanelić-Žeravizza, Šikić, Turčinović, Vodanović, Vodopić, Vukasović, Zorzić i Žeravičić.

XX. stoljeće

Stošić, 1941.: Aviani, Banov, Bašić, Božikov, Dellale, Dongivin, Grbin, Gršan, Jelić, Jerat, Ježina, Juraga, Jureta, Kovačev, Lovrić, Markov, Mitrov, Mudronja, Papeša, Pleslić, Skračić, Stipanelo, Šikić, Šimat, Turčinov i Vodopija (Stošić).

Birački spisak¹⁵, 1997.

Alić (1), Anđelić (1), Antić (2), Antonja (1), Appel (3), Bačić (3), Bakavić (1), Bakić (1), **Banov** (5), Barešić (9), Bašan (1), **Bašić** (63), Bećar (1), Bednarčuk (1), Benoić (1), Bijelić (2), **Božikov** (35), Branković (1), Brčina (1), Brdarić (1), Bronić (2), Bučević (7), Budrovčan (2), Bujačić (2), Burić (1), Burow (1), Burtina (3), Correia-Jelić (1), Crvelin (2), Cukrov (1), Čajnić (2), Čepnja (1), Čoga (1), Deggelmann (1), Dervišević (2), Devčić (2), Dimač (1), Dolić (2), Domgijoni (2), Domladovac (2), **Dondivić** (6), Drescher (1), Drešer (1), Drgalić (3), Dubljević (1), Duić (1), Dumalovski (3), Džinić (3), Đapjaš (2), Đurđević (2), Eraković (1), Fiolić (3), **Frkić** (2), Galinović (1), Grabež (1), Grbelja (1), **Grbin** (4), Grgić (1), **Gržan** (7), Heller (3), Hlajić-Turčinović (1), Horvat (1), Ilinić (2), Ivančević (1), Jadrešić-Mudronja (1), Jajac (3), Jelinić (1), **Jelić** (43), Jelovčić (3), **Jerat** (30), Jerbić-Petrović (1), Jerković (1), **Ježina** (86), Jovanović (1), **Juraga** (143), **Juran** (41), Juras (1), **Jureta** (5), Jurjako (1), Kale (6), Kasić (2), Katana (1), Kislinger (1), Kordić (2), Korunić (2), Kostelić (3), Kovač (2), **Kovačev** (53), Kovačević (4), **Kožulić** (13), Kramarić (1), Kristić (1), Kuhar (1), **Kulušić** (48), Kurić (2), **Kurkut** (9), Kuštreba (1), Lapov (2), Laurić (3), Lenarčić (1), **Lovrić** (24), Lukin (1), Malizija (1), Malovoz (1), Marijan (1), **Markov** (88), Maršić (1), Martinović (2), **Marušić** (5), Mašinović (3), May (1), Meić (2), Milec (2), Milošević (1), Milovac (1), Missoni (1), Miš (2), **Mitrov** (7), Morić (5), Mucić-Mudronja (1), **Mudronja** (122), Narančić (1), Novković (2), Nujić (2), Oklješa (4), **Pandža** (1), **Papeša** (18), Pavlović (5), Periša (1), Petrarolo (1), Petrović (5),

¹⁵ U zagradi je broj nositelja svakog prezimena, a masnim su slogom otisnuta "stara murterska prezimena".

Piller (1), Pirija (4), Pleslić (42), Podrug (1), Pordžik (1), Potočnjak (1), Potušek (2), Pranjic (2), Prekaj (1), Putniković (14), Radičević (2), Radić (1), Radišić (1), Radman (2), Rameša (42), Rittgasser-Mudronja (1), Rončević (1), Ronneburger (1), Ruscito (1), Samardžić (2), Savić (2), Schellenberg-Pleslić (1), Skračić (72), Sladić (1), Slamić (1), Starijački (3), Stipanela (4), Stojičević (5), Stojić (1), Šahinović (3), Šarić (2), Šerkinić (1), Šikić (93), Šikić-Marušić (3), Šimat (12), Škarabot (1), Šoić (4), Šoštaric (2), Šuperba (2), Šuvar (1), Talevski (3), Tišma (1), Tomas (2), Tomin (3), Troskot (10), Trzin (1), Turčinov (161), Turniški (1), Vidaković (6), Vidović (1), Viskov (1), Vodopija (19), Vukušić (2), Wolter (1), Zanze (1), Zorzin (3), Žeravica (9), Žugaj (2).

Ukupno: 190 prezimena za 1622 nositelja.

3. Odakle dolaze?

Svi su otoci naseljeni sa stanovništvom s kopna. U to nema nikakve sumnje. Drugo je pitanje kada se to dogodilo. Egzaktna kronologija naseljavanja obično se pokušava ustanoviti na temelju ostataka materijalne kulture. Kada je riječ o otoku i mjestu Murteru, potpuno je pouzdano da je on naseljen vrlo rano, najkasnije u ilirskom (liburnskom) razdoblju, što znači najmanje tisuću godina prije Krista.

Drugi važan medij za provjeru rane nastanjenosti predstavljaju jezični prežici. Toponimi, "stare riči", imena i prezimena. Murter je zbog blizine kopna i danas jedan od najnapučenijih hrvatskih otoka, što praktično znači da je hrvatska kolonizacija otoka i posebno naselja Murter bila rana i vrlo intenzivna. I jedno i drugo je negativno utjecalo na očuvanje starijih jezičnih ostataka, osobito u toponimima, budući da je novo i brojno stanovništvo svojim jezičnim slojem prekrilo onaj stariji. Unatoč tome, neki su se toponimski likovi iz predslavenskog razdoblja očuvali do danas. Tu prije ostalih mislimo na *Colentum* (Kolent) - koji Plinije spominje u I. stoljeću i *Artion* (Jartu) koju Anonim iz Ravene spominje u VII.

Vlastita imena i prezimena kronološki su posljednja onomastička skupina kojoj treba pristupiti ne bi li se nešto saznalo o procesu doseljavanja i kolonizacije otoka. Prednost je ove skupine jezičnih prežitaka što je jedan njezin dio sačuvan do danas u murterskim prezimenima i što su sva prezimena koja će se podvrgnuti analizi potvrđena u dokumentima. A zna se - *carta canata*. No, slabost je u tome što iz podataka o imenima i prezimenima ne možemo ništa spoznati o antroponimima u naselju i na otoku prije prvih potvrda iz XIV. stoljeća.

S obzirom da su na otoke, pa tako i na otok Murter, svi odnekle došli, postavlja se pitanje odakle su i koji su to ljudi? Odgovor na ovo pitanje bolje bi priličilo povjesničaru ili demografu nego lingvistu. Ipak, s obzirom na isprepletenost ovih disciplina s onomastikom, pokušat ćemo, na temelju dostupne građe, skicirati osnovne povijesne i jezične karakteristike murterskih patronimika.

3.1. Prvo što se može nedvosmisleno utvrditi jest to da ne postoji gotovo nikakva veza između prezimena XIV., XV. i XVI. stoljeća s onima iz XVII., XVIII., XIX. i XX. (vidi popis prezimena po stoljećima). Očito je da je u drugoj

polovici XVI. stoljeća došlo do golemih promjena u sastavu stanovništva. To se razdoblje poklapa s dolaskom Turaka u zaleđe.

3.2. Iznimno je malo prezimena romanske provenijencije. Ovdje ne mislimo na ona romanska prezimena koja su mogla preživjeti dolazak Hrvata na otok, jer dokumenti iz tog vremena ne postoje, već na ona iz, recimo tako, druge romanske faze (talijanske i venecijanske). Koja su to murterska prezimena koja u sebi sadrže romanske elemente objasniti ćemo niže. Na ovom mjestu treba baciti pogled na sociološku dimenziju ove činjenice. Iz nje proizlazi da je Murter, osobito mjesto Murter, bio nastanjen isključivo hrvatskim stanovništvom, a to dalje znači, isključivo poljodjelskim i kasnije stočarskim. Naime, tamo gdje su romanska prezimena i romansko stanovništvo, redovito je razvijeno ribarstvo, obrti, trgovina i pomorstvo. (Sale npr., prvi brodograditelji i kovači u Betini, trgovci i službenici u Tisnomu, itd.).

3.3. U oči upada i činjenica da je u Murteru još danas mnogo autohtonih prezimena ili barem onih koje možemo smatrati autohtonima, što znači da su nastala nekim jezičnim postupkom na licu mjesta. Autohtonima smatramo ona prezimena koja nisu potvrđena u drugim djelovima Hrvatske, a ako jesu, da znamo da su njihovi nositelji bivši Murterini. Takva su današnja prezimena: Dondić, Jerat, Ježina, Juraga, Kožulić, Kurkut, Mitrov, Mudronja, Papeša, Pleslić, Rameša, Skračić, Stipanica, Turčinov¹⁶. Starih, danas zaboravljenih murterskih prezimena, potvrđenih samo u Murteru, mnogo je više¹⁷: Boljeslavić, Borislavić, Bosnin, Bucifal, Cvitulić, Cvitulović, Didanić, Dišić, Draljić, Frletić, Grgulić, Gumina, Jadrišin, Jigličin, Klišanov, Kučilić, Lučičin, Martulos, Metilić, Milčin, Milinkov, Pagašin, Palitković, Pekojić (?), Politak, Prinčev, Putacv, Rabojev, Ratkić, Stričelić, Ščavunov, Šilan, Trapilov, Vladišić, Vulišin, Zavorović, Žegur.

3.4. Najteže je međutim odgovoriti na pitanje odakle je tko došao. Upravo smo utvrdili da su se mnoga prezimena uspostavila na licu mjesta. Druga su, da tako kažemo, uvezena - došla su s njihovim nositeljima. Tko se, na koji način i iz kojih razloga u prošlosti kretao prema Murteru, morat će utvrditi povjesničari. Samo se za jednu skupinu može više-manje pouzdano tvrditi da je došla s kopna pred turskom opasnošću. To je ona koja je imala posjede na današnjim Modravama i Prosiki. S. Kulušić smatra (1984: 113) da su te prostore bivši vlasnici, koji su nakon stoljeće i pol boravka na otoku postali Murterini i Betinjani, uspjeli, nakon prestanka turske opasnosti, vratiti u svoj posjed - ali sada kao rezidenti Murtera i Betine.

¹⁶ Prezimena Turčinov i Mitrov potvrđena su u Hrvatskoj kao Mitrović i Turčinović, što je evidentno dio istog postupka. No, prostorna distribucija oblika Turčinov i Mitrov ograničava se na Murter. Isto tako, potpuno je jasno da su Kozulić i Kožulić isto prezime. No, oblik Kožulić potvrđen je samo u Murteru.

¹⁷ Usporedba je izvršena na temelju *Leksika prezimena SRH*, 1976. Prezimena koja se navode nisu u njemu potvrđena u onom obliku koji je zabilježen u dokumentima. Međutim, kao i u prethodnom slučaju, mnogo je bliskih likova koji postoje u današnjem patronimičkom korpusu Hrvatske i koja potječu od istog leksema. Tako npr: Frlata, Jadrešić, Klišan i Klišanić, Miletić, Milinković, Politeo, Špadić i Špadina, Zavoreo, Žegura.

3.5. U korpusu murterskih patronimika zastupljene su, da tako kažemo, sve kategorije prezimena: od onih koja su zabilježena samo u Murteru do onih koja nalazimo na svakoj točki Hrvatske, pa i šire u susjednim državama bivše Jugoslavije, osobito Bosni. Osobito zanimljivu skupinu čine za nas prezimena u susjednim selima na otoku Murteru (Betina, Tisno, Jezera), selima i gradovima uz obalu i u njihovu zaleđu (Pirovac, Drage, Pakoštane, Sv. Filip i Jakov, Bibinje, Zadar, Dubrava, Čista Velika, Vodice, Šibenik i Drmiš), te na otocima Zlarinu, Prviću, Žirju, Vrgadi, Ugljanu, Pašmanu, Dugom otoku, Ravi, Molatu, Istu i Olibu. Ovdje treba također pretpostaviti da su utjecaji išli više smjerom kopno - otoci nego razmjenom otok - otok. Vjerojatnije je da su *Bašići* na Molatu i Murteru, *Kozulići* na Istu i Murteru, *Božikovi* na Zlarinu i u Murteru krenuli iz jednog "zajedničkog ishodišta" na obali, nego da su se prezimena prenosila s otoka na otok. No, ovo se nikako ne smije isključiti. S duge strane, razmjena sa susjednim naseljima na otoku, osobito Betinom, te s najbližim otokom, Vrgadom, i susjedima na kopnu (Pakoštane, Drage) bila je intenzivna i izravna, bez zajedničkog posredništva na kopnu.

3.6. Za povijesni i jezični identitet Murtera, za dokaz njegove otočnosti, koja mu se ponekad zbog blizine kopna osporava, iznimno je važno što se murterska prezimena u svom tvorbenom postupku ponašaju isto kao prezimenima "pravih" šibenskih i posebno zadarskih otoka¹⁸. To se prije svega ogleda u karakterističnom dočetu -ov (-ev), kojim se u postupku nastajanja prezimena iskazivala pripadnost: Banov, Barbašanov, Božikov, Furlanov, Grškov, Klišanov, Kučinov, Kovačev, Markov, Matasov, Milinkov, Mitrov, Prinčev, Putaev, Rabojev, Šćavunov, Stojanov i Vodanov¹⁹.

S nadimcima i prezimenima - a prezimena su zakonita dijeca nadimaka - ništa nije jednostavno. Ne znaju li se točne okolnosti u kojima je nadimak ili prezime nastalo, sve ili gotovo sve može ostati u prostoru nagađanja. Na primjer, izvjesno je da je *Bosnin* iz Bosne a *Furlanov* iz Furlanije, da je *Kovačev* sin kovača, a *Jadrišin* sin Andrije. No, nije sigurno da je *Grškov* iz Grčke, a *Turčinov* iz Turske. Svi koji su dolazili iz daleka ili bili drugačiji od domorodaca (osobito po vjeri) postajali su Vlasima, Turcima ili Grcima. (Na našim se otocima *grčkim* smatralo sve što je bilo vrlo različito ili pripadalo nekoj davnoj epohi).²⁰ Jedino se kod prezimena izvedenih od vlastitih imena i/ili nadimaka više manje pouzdano može ustanoviti jezična i semantička filijacija: *Mate* > *Matasov*, *Matićev*, *Matijašev*, *Matina*, *Matana*.

3.7. Konačno, nekoliko riječi o današnjem patronimičkom korpusu. On je po svoj raznolikosti ponajviše proizvod odnosa u bivšoj Jugoslaviji, te posljedica

¹⁸ Što vrijedi za prezimena vrijedi i za temeljni toponomastički leksik koji je u svemu podudaran s onim na susjednim otocima: studenac, luka, plasa, teg(ina), nerezine, požari, slanica, stare, butina, prapanica, itd.

¹⁹ Ovome treba pridodati i brojne varijante u dokumentima s -ov i bez njega: Kaleb / Klačeb, Grbin / Grbinov, Ježina / Ježinov, Juran, Juranov, Šimat / Šimatov.

²⁰ Na Molatu i na Premudi postoje "grčke" crkve (*Garska* i *Garška crkva*), obje zapuštene i u ruševinama i obje su, razumije se, katoličke. Ovdje semantizam 'grčki' ne upućuje na pravoslavlje nego na davno doba. Slično je i s grčkim gomilama u Komatima i drugdje. Riječ je o davnim gomilama (najčešće liburnskim) koje s Grcima nemaju nikakve veze.

litoralizacije zemlje na naš način, utemeljene na izgradnji vikendica na obali. U Murteru se ponovila povijest. Zbog migracija prema najbližim otocima prenapučio se u XVI. i u drugoj polovici XX. stoljeća. Djelomično je ovaj prezimenski mozaik ukrašen i prognaničkim prezimenima zaostalim iz Domovinskog rata. Bilo kako bilo, danas prema biračkom spisku (lokalni izbori 1997) ima 190 različitih prezimena. Birački se spiskovi rade prema mjestu boravka, pa je Murter, prema tome, pravovaljano i na zakonu utemeljeno mjesto boravka navedenih nositelja prezimena.

Da je ova demografska i patronimička invazija mehanička, a ne organska pokazuju i elementarne činjenice. Na popisu od 190 prezimena, samo je 36 "starih murterskih", ili bolje rečeno, onih koji su potvrđeni u dokumentima. Sva su ostala imigracijska. No, ovih 36 prezimena nosi 82 % birača, dok samo 18 % otpada na preostala 154. Stara prezimena obuhvaćaju 1327 osoba, a nova samo 295. Kada bi se starim prezimenima dodala i neka koja već danas imaju i dovoljno staža i dovoljno nositelja, kao što su Barešić, Fiolić, Jajac, Jelovčić, Kale, Kovačević, Petrović, Pirija, Radman, Stariječki, Troskot, Vidaković, Morić..., taj bi odnos bio još porazniji za novopridošle, budući da su spomenuta prezimena i na demografskoj i na jezičnoj razini integralni dio murterskog patronimičkog korpusa. Među pojedincima su već četiri generacije nositelja. Prema broju nositelja (ovdje birača) rang lista starih prezimena izgleda ovako:

Turčinov (161), Juraga (143), Mudronja (122), Šikić (93), Markov (88), Ježina (86), Skračić (72), Bašić (63), Kovačev (53), Kulušić (48), Jelić (43), Pleslić (42), Rameša (42), Juran (41), Božikov (35), Jerat (30), Lovrić (24), Vodopija (19), Papeša (18), Putniković (14), Kožulić (13), Šimat (12), Kurkut (9), Žeravica (9), Gržan (7), Mitrov (7), Dondić (6), Banov (5), Jureta (5), Marušić (5), Grbin (4), Stupanela (4), Šoić (4), Šikić-Marušić (3), Zorzin (3), Frkić (2).

Stara prezimena: 36 = 1327 nositelja: 36,9 po prezimenu.

Nova i novija prezimena: 154 = 295 nositelja: 1,9 po prezimenu.

4. Sva murterska prezimena

U kakvom su odnosu (ukupna, dakle iz svih epoha) murterska prezimena prema prezimenima u Hrvatskoj, koja su od njih poznata samo u Murteru ili se pouzdano može ustvrditi da su u Murteru nastala, a koja su općehrvatska, poznata i na drugim točkama diljem domovine, pokušat ćemo sumarno prikazati popisom koji obuhvaća sva prezimena spomenuta u dokumentima do 1941. Da bi se ovaj popis mogao pratiti i razumjeti treba voditi računa o slijedećem:

- Popis donosi osim prezimena godinu njihove prve potvrde, te druge oblike u kojima se pojavljivalo u dokumentima u godinama nakon toga. Kao "ispravan" masnim je slovima otisnut onaj oblik koji je danas u upotrebi u Murteru. Prezimena koja su nestala, a spominju se u dokumentima, također su otisnuta masnim slogom.

- Iza navedenog lika ili likova slijede mjesta u Hrvatskoj u kojima je isto prezime potvrđeno. Sve se potvrde odnose na popis stanovništva iz 1948., što znači da su zastarjele i ne odgovaraju današnjem demografskom rasporedu stanovništva. No, one su za nas vrijedne jer pokazuju odnos murterskih prezimena

prema jednakim i različitim prezimenima u Hrvatskoj u tom trenutku. Kako prostorni, tako i količinski.

- Natuknica *samo u Murteru* ne znači da istovjetna prezimena nisu postojala (ili još postoje u dokumentima) i u drugim naseljenim mjestima. To samo znači da prema *Leksiku prezimena SRH* iz 1976. (popis iz 1948.) u tom trenutku i u tom obliku nisu zabilježena.

Aviani, 1941: Milna, Murvica, Stari Grad (Hvar), Split(18)

Bakin, 1733: Jastrebarsko (55), Karlovac (22)

Baničin, XVII. st: samo u Murteru

Banov, 1671; Banović, 1854: Vrgada (41), Rijeka, Pašman, Pakoštane

Baranović, 1489: Šibenik (239), Zagreb (36), Osijek (8), Rijeka (6)

Barbašanov, 1670: samo u Murteru

Bašić, 1941; Bašin, 1662: Murter (78), cijela Hrvatska i susjedne države

Beban, 1854: Zlarin (38)

Belin, XVII. st: samo u Murteru

Bilušić, 1563: Knin (119), Zaton-Šibenik (17), Šibenik, Olib

Blašković, 1563: cijela Hrvatska

Boljeslavić, 1451: samo u Murteru

Borislavić, 1451: samo u Murteru

Bosnin, 1733: samo u Murteru²¹

Boškin, 1670: Rijeka (7), Split (5)

Božikov, 1663; Božiković 1854: Murter (63), Šibenik (11), Komiža (2),

Zlarin (5)

Brvarić, 1443: Rab (23), Orlec-Cres (7), Karlovac (5)

Bucifal, 1451: samo u Murteru

Cvitanović, 1451: Korčula (19), Postranje-Makarska (35), Podaca (37),

Imotski (35), Komiža (1)

Cvitulić, 1648: samo u Murteru

Cvitulović, 1563: samo u Murteru

Čulin, 1676: Dugo Polje (61), Jezera (28), Split (27)

Čuzela, 1663; Čuzelin, 1661: Tisno (2), Zagreb (6)

Delalić, 1854: Makarska, Županja (9), Rab (1), Slavonski Brod (13)

Didanić, 1451: samo u Murteru

Didov, 1664: Bargulje-Molat (3)

Dimnić, 1672: Dubrovnik (5)

Dišić, 1442: samo u Murteru

Dobrić, 1451: cijela Hrvatska

Dongivin, 1786; Donđivić: Murter (23), Betina (3)

Dorotijin, 1663; Doretić, 1854: samo u Murteru²²

Draganić, 1440: cijela Hrvatska

Draljić, 1451: samo u Murteru

Drašković, 1854: samo kontinentalna Hrvatska

²¹ U liku *Bosna* prezime je potvrđeno u Betini (47), Novalji, Rijeci, Visu, Vodicama i Zadru

²² U liku *Dorotić* prezime je potvrđeno u Komiži (38), Supetru (14), Visu (26).

- Ferrara**, 1650; **Ferrarin**, 1733; **Ferarić**: Tribunj (53), Betina (15), Biograd (6)
- Frkin**, 1671; **Farkić**, 1854; **Frkić**: Tisno (32), Murter (2), Dubrava (4)
- Frletić**, 1670: samo u Murteru²³
- Furlanov**, 1733: samo u Murteru²⁴
- Grbinov**, 1661; **Garbin**, 1733; **Garbinović**, 1854; **Grbin**, 1941: Murter (24), Korčula (89), Ližnjan (80), Sale (23)
- Grgulić**, 1451: samo u Murteru
- Grškov**, 1666: samo u Murteru²⁵
- Grubić**, 1440: cijela Hrvatska
- Grubišić**, 1451 i 1563: cijela Hrvatska
- Gržanov**, 1671; **Garžanović**, 1854; **Gršan**, 1941; **Gržan**, 1941: Murter (9), Petrcane (97), Zapuntel (15), Nerezine (7)
- Gumina**, 1563: samo u Murteru
- Jadrišin**, 1733: samo u Murteru²⁶
- Jelin**, 1663; **Jelić**, 1854: cijela Hrvatska
- Jerat**, 1854; **Jeratović**, 1854: samo u Murteru (44)
- Ježinov**, 1649; **Ježinović**, 1854; **Ježina**, 1941: Murter (96), Kaštel-Sućurac
- Jigličin**, 1663: samo u Murteru
- Juranov**, 1670; **Juran**, 1854, **Juranović**, 1854: Murter (73), Jastrebarsko (18), Pleso (14)
- Juretin**, 1663; **Juretić**, 1854; **Jureta**, 1941: Murter (13), Karlovac (7)
- Jurjagin**, 1733; **Juragić**, 1854; **Juraga**, 1941: Murter (269), Žirje
- Kaleb**; **Kalebov**, 1663; **Calebović**, 1854; **Kalebović**, 1854: Metković (105), Tisno (45), Šibenik (7)
- Klišanov**, 1648: samo u Murteru
- Kovačev**, 1733; **Kovačević**, 1854: Murter (94), Kaštel-Lukšić (40), Jezera (29), Betina (2)
- Kozulović**, 1563; **Kožulov**, 1648; **Kožulić**, 1854: samo Murter (23)²⁷
- Kučilić**, 1451: samo u Murteru
- Kučinov**, 1674: Našice (1)
- Kulišić**, 1854; **Kulušić**, 1941: Murter (49), Drniš (244)
- Kumanović**, 1679: Tribunj (!), Vodice (1)
- Kurkut**, 1733; **Kurkutović**, 1854: samo Murter (10)
- Lazanja**, 1602: Privlaka - Zadar
- Lovrin**, 1661; **Lovrić**, 1854: cijela Hrvatska²⁸
- Lučićin**, 1648: samo u Murteru
- Markov**, 1648; **Marković**, 1854: Murter (153), Kaštel-Sućurac (70), Betina (11)

²³ U liku *Frleta* pšezime je potvrđeno u Bibinjama (24), Kaštel-Starom (14), Marini (12), Žmanu (9).

²⁴ U liku *Furlan* prezime je potvrđeno u Vodicama (10), Zagrebu (53), Zadru.

²⁵ U liku *Gršković* prezime je potvrđeno na otoku Krku (129).

²⁶ U liku *Jadrešić* prezime je potvrđeno u Betini (54), Pakoštanima (18).

²⁷ U liku *Kozulić* prezime je potvrđeno u Istu (60), Malom Lošinj (31), Rijeci (24), Varaždinu.

²⁸ U liku *Lovrin* prezime je potvrđeno u Jezerima (1), Malom Ižu (32) i Kalima.

- Martulos**, 1649: samo u Murteru
Marušić, 1854: cijela Hrvatska
Matana, 1591; **Matanin**, 1682: Babino Polje (44),
Matasov, 1670: Turopolje, Beli Manastir
Matićev, 1666: Tribunj (13)
Matijašev, 1648: Beli Manastir (2)
Matina, 1676 (je li ime ili prezime?): Hlebine (40)
Metilić, 1591: samo u Murteru
Mihatov, 1661; **Mihatović**, 1854: Poljana (17), Preko (19), Zadar (12)
Miletin, 1673: samo u Murteru²⁹
Milinkov, 1649: samo u Murteru³⁰
Mitrov, 1733; **Mitrović**, 1854: samo u Murteru (20)
Mudronjin, 1661; **Mudronja**, 1733; **Mudrognić** i **Mudronić**, 1854: Murter
 (172), **Drniš** (7), **Split** (7)
Pagašin, 1673 (isto što i **Papeša?**): samo u Murteru
Palitković, 1563: samo u Murteru
Palović, 1670: Podravska Slatina (5)
Papešin, 1676; **Papešić**, 1854; **Papeša**, 1941: Murter (22), Mali Lošinj (1)
Papić, 1446: cijela Hrvatska
Pavić, 1659: cijela Hrvatska
Pekojić, 1386 (?)
Petrović, 1440: cijela Hrvatska
Plasanov, XVIII. st: samo u Murteru
Plesnin, 1671; **Pleslin**, 1679; **Pleslić**, 1854: Pleslić (58), Sali (4)
Pleščina, 1451: samo u Murteru³¹
Politak, 1451: samo u Murteru
Prinčev, 1648: samo u Murteru
Purkić, 1563: Split (5)
Putaeu, 1733: samo u Murteru
Putniković, 1854: Murter (21), Orahovica (10), Petrinja (10)
Rabojev, 1670: samo u Murteru
Račić, 1451: cijela Hrvatska
Radin, 1663: Betina (1), Poreč (22)
Radošić, 1451: Poreč (36), Varaždin (18)
Radovčić, 1441: Poreč (26), Kostanje - Split (59), Rijeka (9), Šibenik
 (34)
Ramešić, 1854; **Rameša**: Murter (62), Čista Velika (1)
Rašin, 1671: Drage (20), Pakoštane (66), Plastovo (123)
Ratkić, 1563: samo u Murteru
Rubčić, 1674: cijela Hrvatska
Sarić, 1854: Slavonski Brod (19), Trilj (30)

²⁹ Oblik *Miletić* potvrđen je diljem Hrvatske.

³⁰ Oblik *Milinković* potvrđen je u cijeloj Hrvatskoj.

³¹ Štokavski oblik prezimena, *Pleština*, potvrđen je međutim u Klisu (199), Mravincima (14), Splitu (10), Braču (6), Solinu (14).

- Silin**, 1663: samo u Murteru³²
Skračić, 1648; **Skračin**, 1671; **Scračić**, 1854: Betina (18), Murter (121)
Sladić, 1854: Betina (81), Biskupija - Knin (61)
Soić, 1854; **Šoić**: Murter (1), Konščina - Samobor (114), Rijeka (31),
 Podstražje - Vis (1)
Stanin, 1661: Poljana - Ugljan (15)
Stipanelić-Žeravizza, 1854: samo u Murteru
Stipanelov, 1651; **Stipanelić**, 1854; **Stipanelo**, 1941; danas **Stipanela**:
 Murter (11)³³
Stipanić, 1451: Rava (16), Ugljan (27), Zadar (9)
Stojanov, 1670: Drage (179), Pakoštane (31)
Stojić, 1440: Glina (99), Ljubač (47), Šibenik (12)
Stričelić, 1443: samo u Murteru
Šćavunov, 1648: samo u Murteru
Šikin, 1662; **Šikić**, 1854: Korlat - Benkovac (99), Gospić (161), Rijeka
 (88), Zagreb (126) i svugdje po Hrvatskoj
Šilan, 1649: samo u Murteru
Šimatov, 1648; **Šimatović**, 1854; **Šimat**, 1941: Murter (18), Tisno (19),
 Zapuntel (14), Olib (1), Komiža (1)
Šižgora, 1386; **Šižgorić**, 1451: Šibenik (14), Žirje (63)
Špadin, 1679: samo u Murteru³⁴
Tomlin, 1661: Jezera (47), Tisno (12)
Trapilov, 1671: samo u Murteru
Turčinov, 1648; **Turčinović**, 1854: Murter (224), Komiža (1)
Unić, 1563: Tribunj (29), Šibenik (6)
Vladišić, 1478: samo u Murteru
Vodanov, 1662; **Vodanović**³⁵, 1671: Dubrava (35)
Vodopić, 1854; **Vodopija**, 1941: Murter (33), Sv. Filip i Jakov (27),
 Varaždin (22), Sale (5), Žman (19), Zagreb (52)
Vodopija, 1678: Murter (33), Sv. Filip i Jakov (27), Varaždin (22), Žman
 (19), Sale
Vraneša, 1451: Karlovac (26)
Vučinić, 1451: cijela Hrvatska
Vukasović, 1854: Krk, Beranci-Đakovo, Split (62)
Vukić, 1676: Kali (11), Lukoran (20), Poljana (1), Petrčane (1), Šibenik
 (12), Tribunj (217), Zadar (109), Vrsi (127)
Vulišin, 1733: samo u Murteru
Zavorović, 1443: samo u Murteru³⁶
Zorzin, 1661; **Zorzić**, 1854: Murter (21), Rab (16)

³² Oblik *Silić* potvrđen je u Ražancu (35), Delnicama (12).

³³ Oblik *Stipanelov* zabilježen je u Nerežišću (1)

³⁴ Oblik *Špadić* potvrđen je u Vrgadi (15), a *Špadina* u Tisnomu (18).

³⁵ Oblik *Vodanović* potvrđen je Runovićima - Imotski (55), Tučepima (27), i Visu (16).

³⁶ Oblik *Zavoreo* potvrđen je u Splitu (15).

Žegur, 1451: samo u Murteru³⁷
 Žeravičić, 1854; Žeravica: Murter (18)

5. Osnovna jezična obilježja

Zbog specifičnih okolnosti u kojima se razvijalo hrvatsko društvo na obali, osobito u gradovima, ali i u ruralnim sredinama, imenska formula s imenom i prezimenom vrlo se rano ustalila u Dalmaciji. Tome su svakako pridonijeli i drugi nejezični faktori:

- potreba za što potpunijom identifikacijom.
- obveza vođenja matičnih knjiga nakon odluka Tridentuskog koncila. Ova je obveza uz ostalo nalagala i davanje svetačkih imena djeci. Kako je broj imena u uporabi bio ograničen, to se razlikovnost bolje dokazivala i stalnom uporabom prezimena.

5.1. Dokumenti na temelju kojih je pisan ovaj prilog pokazuju stanovito kolebanje u svim epohama u uporabi prezimena. Sam don Jadrij Skračić, kao župik koji je najčešći svjedok i bilježnik oporučitelja na mnogo mjesta kaže: *Vo pisah ja don Jadrij Skračić*, a odmah zatim u sljedećoj oporuci *don Jadrij Skračin, parohijan od Srimča* (kasnije *od Murtera*). Isto tako parohijan *Vodanov*, a na drugom mjestu *Vodanović....* Tako u oporukama nalazimo: *Bašin i Bašić, Ferrara i Ferrarin, Frkin i Frkić, Jelin i Jelić, Juretin i Jureta, Mudronjin i Mudronja, Papešin i Papeša, Pleslin/Plesnin i Pleslić, Šikin i Šikić...*

Takva i slična kolebanja su česta. Glavni je razlog tome, posebno u ranijim fazama, još nedovoljna ustaljenost prezimena, pa *Jadrišin, Radin, Stanin* može biti onaj koji pripada Jadri, Radi, Stani, ali i onaj tko spada u prezimensku zajednicu *Jadrišinih, Statninih ili Radinih*.³⁸ U prvim prezimenima prevladava dočetni oblik na *-ov, -ev* (*Banov, Božikov, Kovačev, Markov, Miurov, Rabojev ...*) i *-in* (*Bosnin, Boškin, Pagašin, Pleslin, Špadin...*), a u kasnijim fazama oblik na *-ić* (*Šikić, Vukić, Skračić*), dodan izravno na korijen, ili na već stvorenu proširenu osnovu sa *-ov, -ev*, na kraju (*Kumanović, Palitković, Zavorović*).

5.2. Oblik s osnovnim leksemom, bez bez sufiksa za pripadnost ili descenciju, češći je u prezimenima stranog podrijetla nego u domaćim. On je tipičan za ona koja se još nisu bila adaptirala u hrvatski sustav. Neka su zauvijek ostala u tom obliku: *Bucifal, Ferrara, Gumina, Kaleb, Lazanja, Žegur* (svih šest danas bez nositelja u Murteru), te *Kurkut i Gržan*.

Ovako strukturirana prezimena redovito su aloglotske provenijencije. To strano ishodište u našem slučaju je najčešće romansko. Iznimka je *Kurkut*. No, samo je ono bez prilagodbe preživjelo do danas. Romanski se element nekada očituje u leksemu, nekada u morfemu, a nekada u jednom i drugom dijelu

³⁷ Oblik *Žegura* potvrđen je u Korčuli (14).

³⁸ Oblici na *-in* u Murteru i danas označavaju pripadnost široj prezimenskoj zajednici, dok se oblici na *-ić* u takovoj uporabi ne koriste: Kaže se *Bašini*, a ne *Bašići, Šikini*, a ne *Šikići, Juragini*, a ne *Jurage*. Ako je potrebna veća preciznost, koriste se nadimci. Prezimena na *-ov, s* obzirom da iskazuju istu vrijednost kao ona na *-in*, ne mijenjaju se: Postoje dakle samo: *Božikovi, Banovi, Kovačevi*, itd.

prezimenske sintagme. Tako su u prezimenima *Bucifal*, *Gumina*, *Lazanja*, *Aviani*, po svemu sudeći romanske (tal.) samo osnove. U prezimenima *Barbašanov*, *Beban* (?), *Delalić*, *Frletić*, *Putae*, *Šćavunov*, *Zorzin*³⁹ imamo romansku osnovu s hrvatskim nastavkom. Treću skupinu čine prezimena koja imaju romansku osnovu i romanski nastavak. Takva bi prezimena mogla biti: *Čuzela*, *Matana*, *Špadin*, *Jureta*, *Jerat*, *Martulos*. Najneobičnije je po tvorbi prezime *Stipanela* u kojemu su se romansko-slavenske sastavnice ispreplele nekoliko puta. Osnovni leksem Stipan je već sam adaptacija latinskog imena *Stephanus*. Na hrvatsku osnovu je dodan romanski dočetak *-ella*, a na njega hrvatski *-ov*. Današnji je oblik prezimena ponovno vraćen u tal. strukturu.

5.3. Sva ostala prezimena razvijala su se u smjeru koji je karakterističan za hrvatsku imensku formulu, a to znači u onom smjeru u kojem dočetak u prezimenu označava descendenciju (potomstvo, nasljedstvo). To vrlo često vrijedi i za ona prezimena koja su do danas sačuvala svoj polazni oblik. Tako za *Kaleb*, imamo potvrda i *Kalebov* i *Kalebović*, za *Ferrara Ferarin* i *Ferarić*, za *Juran Juranov* i *Juranović*, za *Mudronja Mudronjin* i *Mudronjić*, za *Šimat Šimatov* i *Šimatović*, itd.

Na ovom mjestu treba usput spomenuti da se u svom nastajanju hrvatska prezimena, pa tako i murterska ponašaju poput mnogih prezimena u europskim zemljama s (donekle) izuzetkom romanskog svijeta. Naime, dočetcu *-ov/-ev*, *-in* i osobito *-ić* izražavaju onu istu ideju u prezimenu (descendenciju, pripadnost prezimenskoj zajednici) koju u škotkom iskazuje *Mac*, *Mc* (Donald), irskom *Fitz* (Gerald), engleskom *-son*, *-ton* (Wilson, Clinton), u grčkom *-ides* (Simonides), u armenskom *-iljan* (Karajan), u hebrejskom *ben* (Gurion), u makedonskom *-ski* (Ilijevski), a to znači onoga koji pripada Donaldu, Gerald, Gurionu, Simonu, Iliji, itd., a koji je (barem u početku) najčešće njegov sin (Šimunović, 1995 : 320)

U našem slučaju je dakle *Markov*, *Vodanov*, *Turčinov*, *Božikov* potomak nekoga tko se najprije možda zvao pa prezivao Marko, Vodan, Turčin ili Božo, a *Pleslić*, *Šikić*, *Skračić*, nekoga kome danas ne možemo sa sigurnošću pogoditi ni izvorni oblik ni njegova značenja.

6. Semantička sistematizacija prezimena

Prirodna je želja čovjeka da želi znati što njegovo ime ili prezime znači, koje je značenje vlastitih imena i toponima kojima je okružen. Ova je želja polučila mnogo krivih pretpostavki i interpretacija, ne samo kod obična puka, već i kod učena i obrazovana svijeta. Odgonetanja sadržaja u toponimima i antroponimima iznimno je zahtjevan posao i traži veliku upućenost istraživača, kako u poznavanje starijih stanja materinskog i drugih jezika, tako i u cjelokupno sociolingvističko okruženje u kojemu su prezimena nastajala. Na to smo već upozorili.

Petar je 'stijena', Krist je 'pomazanik', Mihovil 'Tko je kao Jahve', Gabrijel je 'junak Božji'... Ovako se tumače imena u Bibliji. Svako ime, ali baš svako je u

³⁹ *Zorzin* je poseban slučaj utoliko što može biti i prevedenica domaćeg imena *Jure*, jer su takva prevođenja bila česta pojava.

nekom trenutku bilo imenicom općeg značenja, apelativom. Prezimena su samo produžetak toga stanja jezično prilagođenog za nove funkcije i potrebe. Danas je jednostavno "razumijeti" imena kao što su Jagoda, Višnja ili Dunja, Vuk ili Lav. No kada ovi ili neki drugi oblici, povijesnim jezičnim razvitkom izgube svoj početni oblik, ili kada su nastali od riječi koje danas nama više ništa ne znače, teško je pogoditi o kojem je polaznom obliku riječ. Što je Bucifal, Dišić, Gumina, Frletić, Jerat ili Putaev?

6.1. Prezimena kojima se izriče srodstvo ili njemu blisko značenje

Bakin (možda *baka*; danas ova imenica nije u upotrebi u standardnojezičnom obliku u Murteru), *Barbašanov* (tal. *barba* 'stric')⁴⁰, *Didanić* ('did'), *Didov* ('did'), *Kumanović* ('kum'), *Stričelić* ('stric?').

6.2. Titula, društveni status

Banićin i *Banov* ('ban'), *Bašić* (tur. *bas* 'glava, poglavar, gazda'), *Kurkut* (tur. *korkut* 'junak, onaj koji ulijeva strah'), *Papić* ('papa'), *Prinčev* ('princ') *Vladišić* (možda od 'vladati').

6.3. Tjelesna ili neka druga osobina

Barbašanov ('brada'), *Beban*, *Grubić* i *Grubišić* ('grub'), *Papeša* (možda neka osobina u vezi s načinom prehrane?), *Čulin* ('malih, katkih ušiju'), *Frkić* ('frk' način glasanja, onomatopeja), *Delalić* i *Dellale* (tal. *ala* 'krilo'), *Šišgorić* (ide zajedno se prezimenima *Šiško* i *Šišak* koja u Murteru nisu potvrđena, a dovode se u vezu sa "šišanim kumstvom" (Šimunović, 1995: 14-15), *Unić* (stara osnova (*j*)un 'mlad').

6.4. Boja

Bilušić ('bil'), *Belin* (čak. *bel* za 'bijel', no moguća je veza i s tal. *bello* 'lijepo'); *Šarić* ('šaren')⁴¹

6.5. Prezimena nastala od svetačkog imena

Svetačka imena zajednička su čitavom kršćanstvu. Na hrvatskom jezičnom prostoru njihova je upotreba masovno otpočela odlukama Tridentskog koncila. Do tada su iznimno bogato bila zastupljena i narodna imena što pokazuje i murterski korpus.

Baranović (Bare, Bartolomej); *Blašković* (Blaž); *Boškin* (Bog); *Dondiović* (Ivan, Ivo)⁴²; *Dorotijin* (Dorotheus 'dar Božji'), *Grgulić* (Grgur, Grga); *Jadrišin* (Andrija, Jadre); *Jerat* (možda Jere, Jeronim); *Juraga*, *Juran*, *Jureta*, *Zorzin* (Juraj, Jure)⁴³; *Lovrić* (Lovre); *Lučićin* (Luka, Luce, postoje i druge mogućnosti; vidjeti

⁴⁰ Isto je tako moguće da je polazni semantički impuls tal. *barba* 'brada'

⁴¹ U Murteru se ovaj pridjev rado pripisuje osobama sa zelenim očima, a potvrđen je i danas u nadimcima *Šare* i *Šara*.

⁴² Ovo je prezime na otok moralo doći iz dubrovačkog primorja ili samog Dubrovnika. Očito je bila riječ o nekom gospodinu kojega se oslovljavalo s *don*, *dom* (<*dominus* 'gospodin') što nije bilo namijenjeno samo svećenicima kao danas. Drugi dio prezimena *Đivo* jest naše Ivo.

⁴³ U puku se često prezimenu *Juraga* pripisivalo tursko podrijetlo. Starije murterske potvrde *Jurjagin* i još starije arhivske (XIV i XV. stoljeće, vidi Coralić, 1994 : 247-260)

niže); *Markov* (Marko) *Marušić* (Marija); *Matana*, *Matasov*, *Matićev*, *Matijašev*, *Matina* (Matej, Mate); *Mihatov* (Mihovil, Miho); *Pavić* (Pavao, Pave); *Petrović* (Petar); *Štipanela*, *Štipanelov*, *Štipanić* (Stjepan, Stipan, Stipe); *Šimat* (Šimun, Šime), *Tomin* (Toma).

6.6. Prezimena nastala od narodnog imena

Dobrić i *Boljeslavić* ('dobar' i 'bolji'); *Borislavić* (Boris i 'slavan'); *Dražković* ('drag'); *Gržan* (Grža); *Klišanov* (od *klis* 'drvo ili kamen zašiljeni s jedne ili objiju strana'; moguća je veza i s ojkonomimom *KlisMiletin* i *Milinković* ('mio')); *Mitrov* (Mitar); *Rašin*, *Radin*, *Radošić*, *Radovčić* ('koga se ima rad, drag'), *Ratkić* (isto kao i prethodni *rad* > *radko* > *ratko*, a ne *rat*); *Stojić* i *Stojanov* (Stojan); *Stanin* (Stana).

6.7. Prezimena nastala od etnonima

Onome tko nije član autohtone zajednice a u njoj živi, često se pridjevaju nadimci vezani uz njegovo podrijetlo. Od takvih nadimaka nastaju prezimena koja su, zbog svih demografskih mijena koje je proživljavao nacionalni teritorij, vrlo bogato potvrđena. U Hrvatskoj ima i *Latina* i *Benetića* i *Talijančića* i *Ugrinića* i *Maderića* i *Vlašića* i *Cincara* i *Bosnića* i *Turčinovića*..., na koncu i *Horvatića*. Već je upozoreno da etnonimi u prezimenima ne odaju samo podrijetlo nositelja. Često se njime izriče način ponašanja ili neka (moralna) osobina pojedinca koja se inače pripisuje narodu dotična imena.

Bošnjin (Bosna), *Furlanov* (Furlanija), *Grškov* (Grčka), *Rameša* (možda Rama), *Šćavunov* (Sclavonia)⁴⁴, *Turčinov* (Turska, već su objašnjena i druga moguća tumačenja), *Čuzela* (možda od *Chioggia* u čakavskom *Čoza*; takav nadimak danas postoji u Murteru), *Gumina* (može se povezati, ali nije pouzdano s imenom grada *Glamona* u Furlaniji).

6.8. Prezimena od naziva za biljke, životinje, ptice i ribe

S fitonimima (nazivima za biljke) u vezu bi se mogla dovesti ova prezimena: *Božikov*, ako je u vezi s vrstom crnike (*Ilex aquifolium*), kao što je to slučaj s toponimima *Božišnjak* i *Božava*⁴⁵. No ne može se isključiti ni veza s leksemom *bog*. *Cvitančić* i *Cvitučić* ('cvit'), *Jelić* ('jela'). Posebnu poteškoću predstavlja prezime *Pleslić*. Njega se obično vezuje na ranije (1451) potvrđen oblik *Pleščina*, no ova veza nije sigurna. Za *Pleščinu* se gotovo sa sigurnošću može reći da je riječ o fitonimu, iako ARJ. X, 56, navodi i druga značenja ('raspušteno dijete', 'visok čovjek'). Priklonili bismo se travi stoga što u Kornatima postoji otok istog imena, a imena malih otoka često su fitonimi. Kada je riječ o prezimenu *Pleslić* postoji bezbroj mogućih izvodenja, pa se najbolje ne upuštati u nagađanje.⁴⁶

pokazuju da to nije točno. Već tada imamo vlastito ime *Jurjag* (Juraj). *Zorzi(n)* je venecijanska realizacija istog imena.

⁴⁴ Od čakaviziranog oblika *šćav*, *šćavun*, od tal. *Schiavone* 'Slaven' ustvari Hrvat s istočnih Jadranskih obala u službi Venecije, sa semantičkom vrijednosti 'potlačen, potčinjen, sluga' koja se i formalno poklapa sa srednjovjekovnim lat. *sclavu(m)* 'rob'.

⁴⁵ Vidi Muljačić, 1971 : 19-28

⁴⁶ Ipak, u igi su mogući polazni oblici: *plješiv* 'čelav' (ARJ, X, 97), *plesna* 'donji dio stopala', prasl. *plesn* 'blijed, siv' (Gluhak, 487)

Rab, Krk). S obzirom na to i na činjenicu da je ovo stanovništvo dominantno hrvatsko, to su i prezimena pretežito hrvatska. Jezični postupci u tvorbi i semantička interpretacija tih tvorbi, to nedvosmisleno potvrđuje.

LITERATURA

- Campolongo, A., 1440-1483, Šibenski notarski arhiv, Državni arhiv Zadar
- Čače, S., 1988, "Colentum insula (Plinije, Nat. hist. 3. 140)", *Diadora*, X, Zadar
- Čoralić, L., 1994, "Služba na galijama u XIV. stoljeću u Zadru", *Radovi Zavoda HAZU u Zadru*, 36, Zadar, str. 247-260
- Dulibić, B., 1957, "Borba murterskih seljaka za staro pravo", *Šibenska revija*, god. II. sv. 4-5, str. 10-13
- Finka, B.- Šojat, A., 1973-74, "Obalna toponimija zadarsko-šibenskog kopna i šibenskog otočja", *Onomastica Jugoslavica*, III-IV, Zagreb, str. 37-65 + 6 karata
- Gluhak, A., 1993, *Hrvatski etimološki rječnik*, August Cesarec, Zagreb
- Jurišić, B., 1953, "Starohrvatska imena dvaju naših otok", *Rad JAZU*, knj. 253, str. 235-252
- Jurišić, B., 1964, "Iz primorske toponimike zadarskog i šibenskog kraja", *Pomorski zbornik*, II, Zadar, str. 985-1011. + dvije karte
- Kulušić, S., 1965, "Kornatska otočna skupina", *Geografski glasnik*, XXVII, Zagreb, str. 215-245
- Kulušić, S., 1984, *Murterski kraj*, Društveni centar, Murter
- Leksik prezimena SRH*, 1976, Matica hrvatska, Zagreb
- Marčić, L., 1929, "Doseljavanje i iseljavanje na zadarskim i šibenskim ostrvima", *Glasnik geografskog društva*, XV, Beograd
- Muljačić, Ž., 1969, "Leksikologijske i etimologijske bilješke uz *Planine*", *Radovi Instituta JAZU*, XVI-XVII, Zadar, str. 647-657
- Muljačić, Ž., 1971, "Iz otočne toponomastike", *Čakavska rič*, 2, Split, str. 19-28
- Ostojić, I., 1984, "Onomastika šibenskog kraja", *Zbornik Kačić*, god XVI, Split, str. 255-285
- Rječnik hrvatskog ili srpskog jezika* (ARJ), 1-23, JAZU, Zagreb, 1880-1976
- Rubić, I., 1927, *Naši otoci na Jadranu*, Naklada centrale Jadranske straže, Split
- Skok, P., 1950, *Slavenstvo i romanstvo na jadranskim otocima*, Jadranski institut JAZU, Zagreb
- Skok, P., 1971-1974, *Etimologijski rječnik hrvatskog ili srpskog jezika* (ERHSJ), I-IV, Zagreb
- Skračić, V., 1987, "Toponimija kornatskog otočja", *Onomastica Jugoslavica*, XII, Zagreb, str. 17-218 + dvije karte
- Skračić, V., 1991, "Reambulacija Skokovih toponima na otocima sjeverne Dalmacije", *Onomastica jugoslavica*, XIV, Zagreb, str. 21-28

- Skračić, V., 1995, "Imena mjesta i otoka Murtera (identifikacija - distribucija - etimologija)", *Folia onomastica croatica*, IV, Zagreb, str. 127-142
- Skračić, V., 1996, *Toponimija vanjskog i srednjeg niza zadarskih otoka*, Književni krug, Split i Matica hrvatska, Zadar
- Stošić, K., 1941, *Sela šibenskog kotara*, Šibenik
- Šenoa, M., 1949-50, "Prilog poznavanju starih naziva naših otoka", *Geografski glasnik*, XI-XII, str. 75-82
- Šibenski diplomatarij*, 1986, Muzej grada Šibenika, Šibenik
- Šimunović, P., 1986, *Istočnojadranska toponimija*, Logos, Split
- Šimunović, P., 1995, *Hrvatska prezimena, podrijetlo, značenje, rasprostranjenost*, Golden marketinig, Zagreb
- Šupuk, A., 1957, *Šibenski glagoljski spomenici*, JAZU, Zagreb
- Vajs, N., 1987, "O zaboravljenim hrvatskim imenima jadranskih otoka", *Rasprave Zavoda za jezik*, 13, str. 163-173
- Vinja, V., 1998, *Jadranske etimologije*, knjiga 1 A-H, HAZU i Školska knjiga, 1998, Zagreb
- Zbornik radova, 1995, *Kornati, prirodna podloga, zaštita, društveno i gospodarsko valoriziranje*, Hrvatsko ekološko društvo, Uprava za zaštitu kulturne i prirodne baštine, Nacionalni park Kornati, Murter, Tisno, Kornati, Šibenik
- Zingarelli, N., *Vocabolario della lingua italiana*, XI. izdanje, Zanichelli
- Zjačić, M., 1952. "Spisi šibenskog notara Slavogosta", *Starine*, 44, Zagreb
- Županović, Š., 1991, *Starodrevna baština šibenskog kraja*, Književni krug, Split

PRILOZI

1. "Stara" prezimena po stoljećima

- Banov** (XVII, XIX, XX i danas),
- Bašić** (XVII, XVIII, XIX, XX i danas)
- Božikov** (XVII, XVIII, XIX, XX i danas)
- Dongivin/Dondivić** (XX i danas)
- Grbin** (XVII, XVIII, XIX, XX i danas)
- Gržan** (XVII, XIX, XX i danas)
- Jelić** (XVII, XVIII, XIX, XX i danas)
- Jerat** (XIX, XX i danas)
- Ježina** (XIX, XX i danas)
- Juraga** (XVIII, XIX, XX i danas)
- Juran** (XVII, XVIII, XIX i danas)
- Jureta** (XVII, XIX, XX i danas)
- Kovačev** (XVII, XVIII, XIX, XX i danas)
- Kožulić** (XVI, XVII, XIX i danas)
- Kulišić** (XIX i danas)

Kurkut (XVIII, XIX i danas)
Lovrić (XVII, XVIII, XIX, XX i danas)
Markov (XVII, XVIII, XIX, XX i danas)
Mitrov (XVIII, XIX, XX i danas)
Mudronja (XVII, XVIII, XIX, XX i danas)
Papeša (XVII, XVIII, XIX, XX i danas)
Pleslić (XV, XVII, XVIII, XIX, XX i danas)
Putniković (XIX i danas)
Rameša (XIX i danas)
Skračić (XVII, XVIII, XIX, XX i danas)
Stipanela (XVII, XVIII, XIX, XX i danas)
Šikić (XVIII, XIX, XX i danas)
Šimat (XVII, XVIII, XIX, XX i danas)
Šoić (XIX i danas)
Turčinov (XVII, XVIII, XIX, XX i danas) - autohtono
Vodopija (XVII, XIX, XX i danas)
Zorzin (XVII, XIX i danas) - autohtono
Žeravica (XIX i danas)

2. Betinska prezimena i imena potvrđena u *murterskim* oporukama (1591-1711) u *Glalgoljskim spomenicima A. Šupuka**

Balijina (Balin), Mare
Balin, Jadre, Jivan
Belin, Jerolim, Mate, Pere (2)
Belić, Ante, Stipe, Frane
Bilin, Mikula
Bokanov, Mate
Boslić, Jive, Pere
Boslin, Šime
Burtinov, Jadre, Mate
Dehanov, Ivan
Ferara
Glamočić, Martin
Golin, Kate, Stipe
Guberinov, Jadrij, Jakov, Petar
Gušin, Jure, Mate
Jadrešin, Mate
Jakovčev, Jive (4), Jadre (2), Dunat, Miho (3), Šime (3)
Jivasović, Ante, Luka
Juroš, don Mate
Jušin, Ive, Jure, Mate
Kapov(ić), Jadre (3), Grgo

Magazin(ov), Jure(4), Pave, Stipe, Mate, Jive
Martinčević, Mate
Mikasov, Vid
Mikin, Jerolim, Šime
Mikuličin, Pere
Nadrčić, Grga (3), Šime (2), Jive, Mande, Miho
Pavić/Pavićin, Jakov
Pavićev, Vid
Plasanov, Šime
Rabojev, Jure (2), Šimica (muško), Šimun (2)
Sladin, Grgo, Jive, Mikula, Pere
Strikelić, Jelina
Šandrin, Jadre
Ščavunov, Anton, Ive, Jakov, Miho, Perica, Kate
Tomasov, Miho, Jela
Vukojev, Jakov

* Potcrtana su prezimena koja su zajednička Murteru i Betini

3. Murterski župnici i kapelani prema K. Stošiću**

Petar 1461.
 Po(stupić) Stjepan 1479-1491.
 Radičević, Jakov (odrekao se župe 1485)
 Janković, Ivan 1485.
 Vučić, Pavao 1495.
 Juraj, 1499.
 Borzić, Ivan 1506-1511.
 Vladić, Ivan 1511-1513 (odrekao se župe)
 Borzić Ivan 1513-1543.
 Ušić, Ivan 1543.
 Juršić, Marko (Lošinj) 1564.
 Vodarević, Andrija 1568.
 Meštrović, Petar (Tisno) 1591-1603.
 Despotović, Juraj 1603.
 Matiazzi, Gašpar (odrekao se župe 1636)
 Matešić, Martin (Tisno) zamjenjivao Matiazzu 1635.
 Ferarić, Luka (Murter) 1636.
 Skračić, Ivan (Murter) 1643-1645.
 Smoljanović, Juraj (Murter) 1658.
 Ferarić, Luka (Murter) 1660.
 Skračić, Andrija (Murter) 1661.
 Vodanović, Mate (Murter) 1663.

Magazin, Jure (Betina) 1668.
Skračić, Andrija (Murter) 1674-1679.
Belić, Ante (Tribohunj) 1679.
Vodanović, Mate (Murter) 1680.
Gršković, Ivan (Murter) 1692.
Marković, Nikola (Murter) 1695.
Belić, Ivan (Tribohunj) 1701.
Skračić, Jere (Murter) između 1701. i 1704.
Belić, Ivan (Tribohunj) 1704.
Jadrov, Toma 1709. (primo parocco latino)
Petković, Toma (Vrhpoljca) 1718-1735.
Tercanović, Ante, oko 1733.
Fortis, Ivan (Trogir) 1746-1757.
Petrina, Filip (Jezera) 1762.
Jelić, Luka (Murter) 1772-1785.
Tasotti, Donat (Trogir) 1786.
Bilić, Petar (Betina) 1788.
Fortis, Josip (Trogir) 1800.
Karlović, Šimun (Tkon) 1804.
Morov, Luka (Brač) 1814.
Skračić, Jakov (Murter) 1822.
Prkić, Vicko (Šibenik) 1823.
Ivankov, Šimun (Tisno) 1836.
Bulić, Ivan (Imotski) 1837.
Dongivin, Bartul (Betina) 1840-1845.
Petranović, Ante Lazar (Drniš) 1846-1861.
Maričić, Vjekoslav (Šibenik) 1861.
Mazzocco, Lovro (Šibenik) 1869.
Šižgorić, Ivan (Šibenik) 1874.
Plančić, Nikola (Starigrad-Hvar) 1891-1913.
Markov, Niko (Murter) 1913.
Berak, Ivo (Tisno) 1913-1935.
Benamati, Rafael 1935-1939.
Kramar, Lovro (Hrv. zagorje) 1939-1961.
Mikelin, Slavko (Primošten) 1961-1980
Ivas, Ante (Vodice) 1980-1992
Skračić, Ante (Murter) 1992-

** Masnim slogom otisnuta su murterska prezimena.

Vladimir Skračić: SURNAMES IN THE TOWN OF MURTER

S u m m a r y

The town of Murter is one of the largest rural settlements on the Adriatic islands. Its first mention in archives under the name of Srma dates back to the year 1285.

The surnames that are dealt with in this paper have been confirmed in archival material, in authorial works and on the field from the 14th century to the present day. Besides listing all the accessible surnames down through the epochs the author gives a description of their genesis, their distribution and their meanings.

The basic features of the body of evidence of Murter surnames are the following: a large number of autochthonous surnames, a large number of those bearing "old" surnames on the one hand and a large number of new surnames pertaining to a small number of people (all of these can be attributed to the process of litoralisation during the last thirty years).

The Romanic element, confirmed on many points along the Adriatic (especially in the cities), hardly plays any role in the Murter surname formula. Of far more significance is the one (primarily Croatian) relating to those who settled on the island under pressure of different circumstances in the past. The author explains this by the fact that activities in which the alochton (particulary Romanic) population engaged on the island and in the town itself were underdeveloped or non-existent (seafaring, fishing, trade, crafts) so that the mobility of the population was exceptionally weak.

On the semantic level, the lack of motivation of those impulses connected with these activities and the significant motivational confirmation of those stemming from the land, the natural world and farming ought to be expalined in the same light.